კვირა, 1918 წ. თიბათვის 23 № 124 — კვირა, 1919 წ.

წელიწადი მეორე — ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რძ. გზისა

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვევით და ერთ გვერდზე. წერილებში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უმისამართოდ გამოგზავნილი მასალა უყურადღებოდ რჩება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავისთან მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—8 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ამავე დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქლუბი. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

კონტორა

პირველ ... ხელის მოწერის ფასი თვეში და ულირება—18 მ.; თვეში (ნახევარ წელიწადში) 6 მ. და 50 კ. ცალკე № 30 კ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით: 20×2—15 მანეთი, 30×2—20 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 1 მან. ქალაქგარეთ 1 მ. და 50 კ. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სასწრაფო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს $1\frac{1}{2}$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 8 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—731

ცნობები:

წილკანში გაბოლშევიკებულ ბრბომ წითელ გვარდიელებს იარაღი აჰყარა, ბრძოლა გრძელდება.—სოხუმის ოლქში ბოლშევიკები გუდაუთისკენ გარეკეს.—კავკავის ბატარეები კაზაკებმა აიღეს: მოკლულია ბოლშევიკების ხელმძღვანელი ბუაჩიძე.—ჯუღაშვილს ბრძანება გაუცია თერგის ოლქისთვის, ამიერ-კავკასიას პური არ მისცეთო.—მოიპარეს ეროვნულ ხაზინისთვის შეწირული 269 სხვადასხვა ღირსების სამხედრო ორდენი.—ახტალასთან მატარებლები შეეჯახნენ: დაიმსხვრა ორთქლ-მავალი და 4 ვაგონი, დასახიჩრდა 19.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ამით აუწყებს რესპუბლიკის მოქალაქეთ, რომ ვერაგულად მოკლულის ამიერ-კავკასიის ყოფილ სამხედრო მინისტრის და საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრის

ვლადიმერ გობეჩიას

გამოსვენება მოხდება კვირას, 23 თიბათვეს, დილის 11 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიიდან.

2—967—2

პრეზიდიუმი საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნული საბჭოსი აუწყებს მოქალაქეთ ვერაგულად მოკლულ საბჭოს წევრის

ვლადიმერ პავლეს ძე გობეჩიას

უდროოდ დაკარგვას. პანაშვიდები ყოველდღე საღამოს 7 საათზე ქვაშვეთის წმიდა გიორგის ეკლესიაში. ცხედრის გამოსვენება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ეკლესიაში კვირას 23 ივნისს დილის 11 საათზე.

(2—968—2)

საქართველოს ეროვნული საბჭოს სოციალისტ-რევოლიუციონერთა ფრაქცია და პარტიის საოლქო კომიტეტი მწუხარებით აუწყებენ ამხანაგებსა და ნაცნობ-მეგობართ ვერაგულად მოკლულ ძვირფასი ამხანაგის

ვლადიმერ გობეჩიას

დაკარგვას. გამოსვენება მოხდება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში დასაკრძალავათ კვირას, 23 თიბათვეს წირვის შემდეგ.

გულდათუთქული დედა ბარბარე, ძმები იოსები და ივანე გობეჩიები. დები სოფიო ჩხეიძისა და მარიამ სალონიკაშვილისა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობარ ნაცნობთ ვერაგულად მოკლულ ძვირფას

ვლადიმერ გობეჩიას

დაკარგვას. გამოსვენება მოხდება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში დასაკრძალავათ კვირას, 2 თიბათვეს წირვის შემდეგ.

გულდამწუხრებული მეუღლე ოლღა ომარის ასული, შვილები ნინა, თამარი, ლადო, რძალი ქეთევან, ეკატერინე და შვილიშვილი თინათინ აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, 23 ივნისს გადახდილ იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი

სიმონ ანდრიას ძე ფანიაშვილისა

წირვა და პანაშვიდი გადახდილ იქნება წმ. ნინოს კუკიის ეკლესიაში დილის 9 საათზე.

ეროვნული საფრთხე

იმ საშინელი საფრთხის შესახებ, რომელსაც განიცდის დღეს საქართველოს სახელმწიფო, ორნაირი აზრი არ შეიძლება იყოს. ქართველ ერს განსაცდელს უმზადებენ წინ თუ გარედ, ქართლში და იმერეთში, საქართველოში მცხოვრებნი და მეზობლები. ბორჩალოს მაზრა ბრძოლის ველად არის გადაქცეული, თათრობა ოსმალეთის აგენტების ხელმძღვანელობით და დახმარებით საქართველოს აუჯანყდა და საქართველოსაგან ჩამოშორებას ლამობს. ასევეა ქართლშიც. ჩრდილოეთიდან მოსულნი ოსობა და რევოლიუციონური სულით გამსჭვალული ადგილობრივი მცხოვრებნი, ბოლშევიკებად გამოცხადებული. ლეჩხუმი ხულიგანების ხელშია და საშინელი ანარქიის ცეცხლში გახვეული. სოხუმის ოლქში კიდევ შეიჭრა ჩრდილოეთიდან ბოლშევიკების ძალები.

მთელი საქართველო ბრძოლის ველად იქცა და ჩვენს ქვეყანას კიდითკიდემდე ანარქიის ცეცხლის ალი მოედო. ახლად აღდგენილი საქართველო საშინელ ხიფათს განიცდის და ჩვენ მონაწილენი გავხდებით უკიდეს ეროვნული უბედურობის, თუ ვერ შევძელით ყველა ცოცხალი ძალების შემოკრება და ეროვნული განსაცდელის თავიდან აშორება.

საჭიროა ძლიერი და მტკიცე მთავრობა! საჭიროა სასტიკი და მკაცრი ზომები წესრიგის აღსადგენათ, მშვიდობიანობის დასამყარებლად. ერთი წელიწადია ყოველდღე ვიმეორებთ ამას, თითქოს შეიგნეს კიდეც ჩვენმა მეთაურებმა ასეთი მთავრობის საჭიროება, მაგრამ არა და არა, მათ ვერ გადალახეს თავისი პოლიტიკური ფანატიზმი, ვერ განცალკევნენ თავის პროგრამის სიცოფოვეს და ცალმხრივობას!

საქართველოს იხსნის ყველა მისი ძალების გაერთიანება. საქართველოს სჭირია ეროვნული მთავრობა და ეროვნული პოლიტიკა. საქართველოს მიწა წყალს და ერის არსებას მხოლოდ მკაცრ დისციპლინით შეკავშირებული სამხედრო ძალა დაიცავს განადგურებისაგან. ყოველივე ეს აუცილებლივ საჭიროა და დაყოვნება ეხლაც დაღუპვას ნიშნავს.

ეხლა უკვე დაგვიანებულია იმის კვეთება, რაც აქამომდე უნდა გვეკეთებინა. საქართველო ბრძოლის ალშია გახვეული და რასაკვირველია, ასეთს პირობებში დიდს სიძნელეს წარმოადგენს ჯარის წვრთნა და შემოკრება, მთავრობის აპარატის შექმნა და მმართველობაში წესიერების აღდგენა. მაგრამ საჭიროა ყოველგვარი ზომების მიღება სახელმწიფოს დასახსნელად და რაც დაგვიანებული არ უნდა იყოს ნამდვილი სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის დაწყება, უნდა საჩქაროდ შევუდგეთ ამას, ვინაიდან ყველა სხვა გზები უფსკრულისაკენ მიდიან.

ოსების საკითხი

17 ივნისის სხდომაზე ეროვნულ საბჭოში ბ. ნოე ჟორდანიამ რიხიანად განაცხადა: „ჩვენი ამხანაგი ი. წერეთელი ცხინვალს წავიდა, რათა ოსეთი საქართველოს შემოუერთოსო". ამ განცხადებამ ხანგრძლივი დავა გამოიწვია სოციალისტურ ქანდარაზე. ახლა თბილისის გაზეთებში დაწვრილებითაა მოთხრობილი, თუ როგორ შემოუერთა მოქალაქე ი. წერეთელმა ოსეთი საქართველოს? რუსული მენშევიკური გაზეთი „ბორბა" (იხ. № 98), სწერს, რომ ოსების ყრილობა „ი. წერეთელს მტრულად შეხვდა. მის მიერ წარმოდგენილი რეზოლიუცია უარყოფილი იქმნა ყველა ხმების უმრავლესობით სამის წინააღმდეგ. მიღებულ იქმნა სოციალ.-რევოლიუციონერების მიერ შეტანილი რეზოლიუცია, რომელიც ამბობს რომ სამხრეთ ოსეთის თვითგამორკვევის საკითხი უნდა გადაწყდეს შემდეგს ყრილობაზე, რაიცა ამ კვირაში შეიკრიბება; ამ საკითხში სამხრეთი ოსეთი ჩრდილოეთის ოსეთს უნდა შეუთანხმდეს; საქართველოს რესპუბლიკას უნდა ეთხოვოს, რომ კონსტიტუციის შემუშავების დროს სამხრეთ ოსეთის საკითხი დიადგ დარჩეს და სხ."

მოქალაქე წერეთელს მოუსმენია ეს რეზოლიუცია და თბილისს დაბრუნებულა პესიმისტურად განწყობილი, როგორც სჩანს, მას იმედი დაჰკარგვია, რომ მისი მჭერმეტყველობა რაიმე ცვლილებას მოახდენს ჯავის ხეობაში. გამდგარი ოსების მოსადრეკად, უეჭველია, უფრო შთამაგონებელი ძალაა საჭირო. ამიტომ შესაძლებელია, რომ ენიწყლიანი ლიდერის მაგიერ სოციალ-დემოკრატიულმა პარტიამ ამ კვირის შემდეგ ცხინვალისკენ ბ. ვ. ჯუღელი გაგზავნოს, რომელიც როგორც ცნობილია, თვით ყრილობებსა და პარლამენტის სხდომებს მაუზერის რევოლვერითა და სამხედრო ბინოკლით აღჭურვილი ესწრება.

ეს მით უფრო მოსალოდნელია, რომ სოციალ-დემოკრატიული გაზეთის სიტყვით, „სამხრეთ ოსეთის მდგომარეობა დიდათ შემაშფოთებელია. პროვოკაცია იქ გამალებით მუშაობს და შეუგნებელს, ბნელს მასაში ნოყიერ ნიადაგსაც ჰპოულობს. მდგომარეობას ართულებს ის გარემოება, რომ ოსობას დღემდე არ ჩაუბარებია იარაღი, მაშინ როცა შეზანგული ქართველობა დიდი ხანია იარაღ აყრილია. ახლო მომავალში ოსეთი შეიძლება კიდევ უფრო საშიში მოვლენების ასპარეზად გახდეს, ვიდრე ცხინვალი იყო ადრე".

ჩვენ არ ვიცით სად გადაწყდება ოსობის საკითხი, პარლამენტში თუ ბრძოლის ველზე. ყოველს შემთხვევაში უეჭველია რომ ეს საკითხი საქართველოს შინაური საკითხია. ჩვენ სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტი ვრცელდება მთელს ჩვენს ისტორიულს ტერიტორიაზე, ჯავის ხეობის ოსები ისევე შეჭიან ამ ტერიტორიაში, როგორც სოხუმის ოლქის აფხაზები, ბორჩალოს მაზრის თათრები ან საქართველოს ოლქის ჰერულ-დუხოველები. ეს სრულიად საქართველოს დამფუძნებელი კრების საქმეა, თუ რა უფლებები მიანიჭება ყველა ამ პატარა თემებს სანოგადო სამოქალაქო უფლებებს გარდა. ქერძოთ ჯავის ხეობელ ოსებს აქვთ თავიანთი ენა, მაგრამ არა აქვთ ლიტერატურა და ეროვნული კულტურა. ამიტომ შეუძლებელია ოსური კულტურულ ან ტერიტორიულ ავტონომიაზე ლაპარაკი. მით უმეტეს შეუძლებელია, რომ ცალკე ოსური სახელმწიფო მოეწყოს, რომელიც ჯაველ და წუნარულ ფანტაზიორების გეგმით საქართველოს რესპუბლიკას უნდა შეუკავშირდეს ფედერატიულად. ცალკე სახელმწიფოს დაარსება ისე ადვილი საქმე არ არის, როგორც ოსის მეჯოგეებს წარმოუდგენიათ. ალბანელებმა ვერ მოახერხეს ეროვნული სახელმწიფოს შექმნა, თუმცა რიცხვით ოსებს თითქმის ათჯერ სჭარბობენ და გეოგრაფიულადაც ბევრად უკეთეს მდგომარეობაში იმყოფებიან. და საკმაოა რომ საქართველოს პარლამენტმა და მთავრობამ მართლაც „ღია დასტოვოს სამხრეთ ოსეთის საკითხი", რომ ჯავის ხეობამ მწვავედ იგრძნოს მთელი უბედურება უპატრონოდ დარჩენილი მიუვალ-ყოფილი თემისა. სხვა არა იყოს რა ოსობა შიმშილით ამოსწყდება საქართველოს საბაჟო საზღვარმა რომ ცხინვალთან გაიაროს.

ეს შეიძლება არ ესმოდეს ბნელ ხალხს, მაგრამ კარგად გათვალისწინებული უნდა ჰქონდეს ოსურ ინტელიგენციას. თუ ეს ინტელიგენცია საქართველოს მთლიანობას ებრძვის, ეს ხდება არა ოსური სახელმწიფოებრივი იდეისათვის, არამედ უფრო pour le roi russe. ჯავული ბოლშევიკები და სოციალისტ-რევოლიუციონერები შეგნებულად თუ შეუგნებლად რუსეთის იმპერიალიზმის საქმეს აკეთებენ. ამიტომ მათ მოქმედებას ის გამართლებაც კი არა აქვს, რომელსაც უანგარიშო პატრიოტიზმი იძლევა.

ეს ელემენტები ჩვენში სახელმწიფოს დამრღვევის როლს ასრულებენ და ისინი სასტიკად უნდა დაისაჯონ, როგორც უდიდესი სახელმწიფო დამნაშავეები. თუ არ ვსცდებით, ოსეთის ეროვნულ საბჭოს წარმომადგენლებმა საქართველოს მთავრობის დაუკითხავად სწორედ იმ უცხოელ დიპლომატს მიმართეს, რომელსაც ვითომ ორასში არ არსებულმა აზნაურმა მიმართა პეტიცია. ამის შემდეგ დიდი პოლიტიკური შეცდომა იყო, რომ ბ. ნოე რამიშვილის სამინისტრომ მათთან პარლამენტის წევრი გაგზავნა მოსალაპარაკებლად. თუ ორასი პრობლემატიური აზნაური ჩამომრჩობის ან დახვრეტის ღირსნი არიან პრობლემატიური დანაშაულობის გულისთვის, ნუ თუ აშკარა სახელმწიფო მოღალატეებს საჩუქრად რიტორიკის ყვავილები უნდა მივართვას?

გ. ქ.

დიქტატურა.

კარგია თუ ავია დიქტატურა—იგი ფაქტია,—ეს არის დიქტატურა პროლეტარიატის პარტიისა, სახელდობრ სოციალ-დემოკრატიისა; და უკანასკნელ დროის განმაში, აღეხილი „ერთობისა" და „ბორბას" მიერ, ალბად რაღაცა კიდევ ბოლშევიკურს მოასწავებს, თორემ ასეთი აშკარობა სრულიად მოულოდნელია. „ერთობა" და მისი წინამდევარნი, ქვეყანას აყრუებენ, რომ 90% საქართველოსი მათ მისდევს და ამავე დროს მოითხოვენ დიქტატურას, რომ ალაგმონ და მოსპონ მტრები (?) ალბად ის დანარჩენი 10 პროც., რომელიც ჯერ მათ არ მისდევს. აბირებული მდგომარეობაა? ლაჩარი, სუსტი, უგუნური 10 პროც. აფთრიაქებს ქვეყანას, საცა 90 პროც. გულადი, შეგნებული, ქვეყნის მარილი სოციალ-დემოკრატი არის და ხელში აქვს მთელი აპარატი სახელმწიფოებრივი: ჯარი და გვარდია, ზარბაზნები

და ტყვიისმფრქვეველი, კომისარები, კომისრები და კომასარები—პატარა, საშუალო, დიდი და მათზე კიდევ დიდი და ახლა ხომ იქნება უდიდესი: პონტიფექს მაქსიმუს—ნოე ჟორდანია, რომელიც იყო და არის და, ღმერთმა აცოცხლოს დიდხანს, კიდევ იქნება. ნაშ რაშია საქმე, როგორ შეიძლება ასეთი უკუღმართობა ხდებოდეს? რატომ სულ სხვაგვარად ხატავს სურათს „ბორბა“ ეს რუსული პირი ქართული დედანისა? რატომ აშინებს საზოგადოებას ანარქიით ბორჩალოში, სოხუმში, ლეჩხუმში, დუშეთში, ოსეთში, მთიულეთში და, ღმერთო შეგვცოდე, თბილისში, სადაც მისი პროვოკაციულ გონებას უკვე შეუქმნია აჯანყება, საზღვარო შეთქმულობა და სხ. და სხ.—იმიტომ რომ მიიყვანოს იმავე დასკვნამდე—ქვეყანას იხსნის ნოე ჟორდანია.

თუ ჩვენ გავიხსენებთ „ზნამია ტრუდას“ პროვოკაციულ გამოსვლებს, და „ვპერიოდოვეცი ზნამიას“ უკანასკნელ ნომერს, თუ ჩვენ შევადგენთ საწყობების ლეწვის ამბებზე, რომელიც როგორც ამბობენ, პირველი მეორცხადია ზოგადელი გუნდისა, ჩვენ დავინახავთ რუსულ „სოციალ-დემოკრატის“ სისხლიან მუქარასაც და სამოქალაქო ომის გაჩაღების სურვილს პროვოკატორულ სურვილს, რომელსაც უნდა ჩაუფიქრდეს ჩვენი, მხოლოდ ჩვენი ქართული, საქართველოს მთავრობა და არ გაებას ამ კაცთმოძულე რუსულ „ამხანაგებისაგან“ დაგებულ მახეში. ქვეყანა განსაცდელშია, ბევრი მტერი და მგელი გვიზის ყელში—დედა ქალაქში ძმასა და მეგობრის ქურქში გახვეული, მაგრამ დეპარძლისა და სისხლის დამნახველი ხშირად. „სოციალდემოკრატი“ რუსებისა იმუქრება სისხლით, რადგან სისხლის დაქცევა რუსებმა ხელობად გაიხადეს, მაგრამ სისხლის ფასი კი მათ არ იციან. რუსეთი დაიშალა, მაგრამ რაც უნდა დაიშალოს იმას კიდევ ბევრი უნარი შერჩა ჩვენისთანა პატარა ერის განადგურებისა და აქედან იქმნება საფრთხე ოსეთისა, ბორჩალოსი (სადაც რუსის აგიტატორები უდგნენ სათავეში ველურ დივიზიას) და სხ. მეტი გონიერება, მეტი სიფხიზლე, ბატონო მთავრობავ, თორემ შემოჩენილი მეგობრები თქვენივე ხელით მოგაპოვებინებენ იმ სუვერენობასა და თავისუფლებას, რომლის წყალობით საქართველო ეღირსა ერობას სხვა ერთა შორის.

რაჟ.

ქართული პრესა

მძიმე და რთულ მდგომარეობის შესახებ, რომელსაც განიცდის საქართველო შინ და გარედ, „ერთობა“ სწერს:

მეტად რთულ და მძიმე პირობებში მიმდინარეობს ჩვენი სახელმწიფოებრივი ცხოვრება. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებით ბევრი მტერი გავიჩინეთ, ბევრი მეზობელი აუამხედრეთ ჩვენს წინააღმდეგ. ერთის მხრით სოჭხის და ახალქალაქის შოვინისტები ემზადებიან ჩვენს წინააღმდეგ გამოსალაშქრებლად, მეორეს მხრით შინაური უკმაყოფილო ელემენტები იარაზმებიან. თვითეულმა უკმაყოფილო ჯგუფი განსაკუთრებულ მოთხოვნებით გამოდის, მაგრამ ყველას აერთებს ერთი მიზანი და სურვილი: რაც შეიძლება ჩქარა დაანგრიონ საქართველოს ნორჩი რესპუბლიკა, რათა ამ გზით საკუთარ ინტერესების დასაკმაყოფილებლად გზა გაიკაფონ.

ანარქია ძლიერდება. მისი განმანადგურებელი გავლენა თბილისსაც ეხება: აქ ამ ბოლო დღეებში საოცრად გახშირდა ძარცვა-გლეჯა და კაცის კვლა, სახაზინო ქონების დატაცება და დარბევა-დაწვა. დროებით მიმალული ბნელი ძალები ისევ ამოძვრენ სოროებიდან და მოქმედებას შეუდგნენ.

სოფლებში კიდევ უარესი მდგომარეობაა. ოსმალეთის აგენტების ხელმძღვანელობით და წაქეზებით აჭარა აჯანყებისათვის ემზადებიან ცხინვალის ხეობაში, მანგლისის რაიონში და დუშეთის მაზრაში. იქ გვრად წოდებულმა ბოლშევიკებმა უკვე შესძლეს ქალაქ დუშეთის აღება. რითაც საქართველოს საზღვარო გზაზე ნორმალური მიმოსვლა შეაჩერეს და დამშეული მცხოვრებლები მადა გახსნილ სპეკულიანტების ხელში ჩაჰყარეს.

ყველა გრძნობს და ხმა მაღლა აცხადებს, რომ საბედისწერო დროში ვცხოვრობთ, ყველა მოითხოვს მთავრობისაგან საგანგებო ზომების მიღებას და მით რევოლიუციის და ქვეყნის გადარჩენას.

ამ საქმეში ორი აზრი არ არსებობს. ყველა ის, ვინც დაინტერესებულია ქვეყნის ბედით, ვალდებულია ამ საქმეში პირადი და ჯგუფური ინტერესები დაივიწყოს და სამშობლოს საკეთილდღეოზე მიიტანოს თავისი პირადი კეთილდღეობა.

მაგრამ საკმაო არ არის საფრთხის მხოლოდ შეგნება, საჭიროა ჩვენ სურვილს ხორცი შევასხათ და განსაკუთრებულ გაჭირების წინააღმდეგ განსაკუთრებულ ზომებს მივმართოთ. ამისთვის კი საჭიროა მთავრობის აპარატის შესაფერისად მოწყობა. ჩვეულებრივი კონსტიტუციონური მოღვაწეობა დროებით უნდა შევსცვალოთ განსაკუთრებული, საგანგებო მოქმედებით. მთავრობის სათავეში უნდა დავაყენოთ მთელი დემოკრატიის ნდობით აღჭურვილი პირი და ამ უკანასკნელს საგანგებო დიქტატორის უფლებები უნდა მიეცეს. ეს უნდა იქნას საქართველოს ეროვნულ საბჭოს საქმე. სახელმძღვანელოთ უნდა გავიხადოთ პრინციპი: ვინც ჩვენთან არ არის, ის ჩვენი მოწინააღმდეგეა. ამ პრინციპის ძალით მთავრობის დაწესებულებებიდან უნდა განვდევნოთ ის პირები, რომელნიც ჩვენი რესპუბლიკის ინტერესებს სათანადო ყურადღებით არ ეკიდებიან. მოღალატეები და ხელის შემშლელები კი სასტიკათ უნდა იქნან დასჯილნი“.

მთავრობის გაზეთი ნათლად გვიხატავს ჩვენი ქვეყნის განსაცდელს. მაგრამ რა დაგვიხსნის განსაცდელისაგან, როგორი გზა აქვს გამონახული მთავრობას და მის გაზეთს?

„ერთობა“, საჭიროდ სცნობს გამოცხადდეს დიქტატურა და მთავრობა განსაკუთრებული უფლებებით აღიჭურვოს. „ჩვეულებრივი კონსტიტუციური მოღვაწეობა დროებით უნდა შევსცვალოთ“ განსაკუთრებული, საგანგებო მოქმედებით.

ასეთი განსაკუთრებული ზომების მიღება აქამომდისაც იყო საჭირო. მაგრამ, როგორი უნდა შესდგეს ეს ახალი მთავრობა? „დადგა დრო, როდესაც ყველა სოციალისტური და რევოლიუციონური პარტიები უნდა შეერთდნენ საშინელ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად“, დასკვნის გაზეთი. ამ მიზნისთვის სოციალისტური პარტიები რევოლუციის პირველ დღიდანვე შეერთებული არიან, მაგრამ აქედან სახეირო არა გამოსულა რა. უწესრიგობა, ანარქია დღითი დღე მატულობს.

დადგა თუ არა დრო, რომ ჩვენმა სოციალ-დემოკრატებმა თავი დაანებონ თავით ცხოვრების ქვის კედლების გარღვევას ცდას და შეიგნონ, რომ ასეთს მომენტში სოციალისტების შეერთება კი ვერ იხსნის საქართველოს არამედ ერის ყველა ძალების გაერთიანება და შეთანხმება.

ომი

დასავლეთის ფრონტზე.

გერმანიის ცნობა

ბერლინი. 21 ივნისი. კრონპრინც რუპრეხტის ლაშქარი. მტერი განაგრძობს ყოველი მხრიდან შეტევებს, მაგრამ უკუ ვაქციეთ. ალბერის ჩრდილოეთით ინგლისელთა შეტევა მოვიგერიეთ. ეს შეტევა ინგლისელებს ძალიან ძვირად დაუჯდათ.

გერმანელთა კრონპრინცის ლაშქარი. ფრანგთა იერიშები ნუაიანის დასავლეთით და აბერიკურთა ჯარმასა შატო-ტიერის ჩრდილო დასავლეთით მოგერიებულ იქნა. ფრანგებსა და ამერიკელთ დიდი ზარალი მოუვიდათ. ტყვეები წამოვიყვანეთ. რეიმსის ჩრდილო დასავლეთით ადგილობრივი ბრძოლები. გ. ფუსლას ველზედ ბრეილის და მონტინეს შუა ფრანგებმა ორჯერ დაუშინეს ზარბაზნები ჩვენ საპოზიციო დაწესებულებით, თუმცა მათ კარგად იცოდნენ რომ ეს დაწესებულებანი მათ ექიმთა ხელში.

საფრანგეთის ცნობა

პარიზი. 20 ივნისი. ოფიც. ცნობა. მონტ დიდიერის და უაზის შუა და მდ. ენის დასავლეთით საარტილერიო სროლა სწარმოებს. სხვაგან სიწყნარეა.

სამინისტროს კრიზისი

სამინისტროს კრიზისის გამო ქართულ საზოგადოებაში ბევრი ერთიმეორის საწინააღმდეგო ხმები დადის. ერთის ვერსიით უნდა დაწესდეს სოციალისტური დიქტატურა 5-6 ნოე ჟორდანიის მეთაურობით, რომელშიაც წითელ გვარდიის ხელმძღვანელები შევლენ: ბ-ნნი ვ. ჯუღელი, გ. მახარაძე, გ. ცინცაძე და ოუზენ აფუტროვი. მეორე ხმით დიდ-ხნობით ამტკიცებენ, რომ უკვე გადაწყვეტილია ხამდვილი სახელმწიფოებრივი უპარტიო კაბინეტის შედგენა შემდეგი პირებისაგან: ნიკო ნიკოლაძე, ქ. ჩხენკელი, ფ. გოგიჩაიშვილი, პროფ. ზ. ავალიშვილი, აგრონომი კ. აბაშიძე, ქ. აფხაზი, იოკ. ლორთქიფანიძე, ნოე რამიშვილი, გენერალი კვინიტაძე და სხვანი.

ქრონიკა

თბილისი.

— გერმანელთა სამხედრო შტაბის განცხადება. გაზ. „ბორბა“-ში იყო ცნობა, რომ 20 ივნისს საღამოთი, როცა წითელი გვარდიის შტაბის წევრნი მიდიოდნენ ავტომობილით ცეცხლ მოდებულ სასურსათო სამინისტროს საწყობისაკენ, ... გერმანელმა ჯარის კაცმა სროლა ატეხა; ეს ჯარის კაცი ვითომც დაიჭირეს და წარუდგინეს გერმანელთა სამხედრო კომისიას. ამის თაობაზე გერმანელთა სამხედრო კომისია აცხადებს, რომ ყოველივე ეს სიმართლეს მოკლებულია. არავითარი ჯარის კაცი გერმანელთა კომისიაში არავის მოუყვანია, და ამ საქმის შესახებ გერმანელთა კომისიას არავითარი ცნობა არ მოსვლია.

— გერმანელთა სამხედრო მისიაში უარყოფილი თხოვნები მიღის, ყირიმში და ალექსანდროპოლში წასვლის ნებართვის მიცემის შესახებ. გერმანელთა მისია აცხადებს, რომ ამნაირი თხოვნებით უნდა მიმართონ საქართველოს მთავრობას.

იმ კავკასიელებმა, რომელთაც გერმანიაში წასვლა უნდათ, უნდა მიმართონ გერმანიის საელჩოს.

— დამფუძნებელმა შტაბმა დაამტკიცა სახაზინო ტყეებლობის მითვისების— თ. სავენკო; პოლკის ხაზინის გაცარცვისათვის—ჯარ.-კ. მიხ. ასლამაზიანი; სახაზინო ქონების გაფლანგვისთვის;—მოხელე პ. ნიკოლაენკო; კაცის მოკვლისათვის მ. გოცირიძე.

— სამხედრო სასამართლო სამმართველოდან აი დღეებში ტოიპარეს მთავარი-სარდლის მოწოდებით შეწირული 269 სხვა და სხვა ღირსების სამხედრო ორდენები.

მატარებლების დაჯახება. 20 ივნისს სად. აბულასა და სადახლოდან გაიგზავნა 2 მატარებელი ტალღურით წინააღმდეგ გადაფიდობელ. მე 83 ვერსზე ეს მატარებლები ერთმანეთს დაეჯახა ერთი ორთქმავალი 4 ვაგონით ერთიანად დაიმსხვრა, დასახიჩრდა 19 კაცი.

— მთავრობამ დაადგინა ეროვნულ საბჭოს წინაშე შუამდგომლობა ადგილობის ბონების შემდეგშიაც გამოშვების შესახებ. განზრახულია 200,000 მან. ბონები კიდევ იქნეს გამოშვებული ადგილობრივის და სოფლითა ეროვნულ საბჭოების შეთანხმებით და საერთო გარანტიით.

— გადმოხვეწილები. ახალქალაქიდან ჩამოსულ მასწავლებლის სიტყვით იქ გადმოხვეწილთა შორის სხვა და სხვა ავადმყოფობა გავრცელებული. ოსმალების ალექსანდროპოლისათან შეტაკებების შემდეგ გადმოხვეწილნი უკანვე ბრუნდებიან ახალციხის და ახალქალაქის მაზრებში, დარჩენილი გადმოხვეწილნი უპურობის გამო ძალიან მძიმე მდგომარეობაში ჩავარდნილნი არიან.

მიწის საკითხი საქართველოში

(იხილე „საქართველო“ № 123).

V. კერძო მიწადმფლობელობა

ჩვენ შევეხეთ მოკლედ სახაზინო და სამუფლისწულო მფლობელობას საქართველოში და აღვნიშნეთ აგრეთვე სახაზინო გლეხებისა და ხიზნების მიწადმფლობელობის ბუნება.

ან ქვემოდ ჩვენ განვიხილავთ საქართველოს კერძო მიწად-მფლობელობას. უკანასკნელი კატეგორიის მიწები განსაკუთრებულად საყურადღებოა ჩვენთვის, ვინაიდან აგრარულ რეფორმის მოსახლეობის უმთავრესად ამ მიწებზე უნდა იყოს დამყარებული ჩვენი იმედები.

სახაზინო და სამუფლისწულო მიწები, რაც კი გამოსადეგია მიწადმოქმედებისათვის სახაზინო გლეხებისა, კოლონისტების და ხიზნების ხელშია. სააგრარო რეფორმისათვის საჭირო ფონდი კერძო მფლობელობაში უნდა ვეძიოთ. ამ მხრივ დიდს იმედებს ვამყარებდით თავად-აზნაურობის მიწებზე, რომელიც კერძო მფლობელობის 77% შეადგენს.

თავად-აზნაურობის მიწად-მფლობელობის სურათს შემდეგში ციფრები გვიხატავს:

ეს ცნობები საკმაო ნათელ სურათს გვიხატავს კოლექტიურ აზნაურობის მიწადმფლობელობისა. ცნობები ამ ათი წლის წინეთ არის შეკრებილი და აქამდე, როდესაც ჩვენ მიწად-მფლობელობის რეფორმის პრაქტიკულად განხორციელებას შევუდექით, რასაკვირველია თავად-აზნაურობის ეს მფლობელობა დიდად შემცირებული იქნებოდა. ცნობილია, რომ უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში განსაკუთრებულად დიდძალი მიწა გადავიდა თავად-აზნაურობისაგან სხვა წოდებათა ხელში.

რომ ავიღოთ ეს განდიდებული ციფრებიც, რომელნიც შეეფერებოდნენ სინამდვილეს ამ ათი წლის წინეთ, დავრწმუნდებით, რომ, საერთოდ, მთელს საქართველოში თავად-აზნაურობას აღარ შერჩენია დიდი მფლობელობა.

თბილისის და ქუთაისის გუბერნიაში თავად-აზნაურთა წოდება 100,000 სულზე მეტს შეიცავს. მათ ეკუთვნოდა, ამ ათი წლის წინეთ 1.487,341 დესეტინა. ე. ი. თვითეულ სულზე 14,8 დესეტინა მოსდის. თუ ამ წოდების მიწადმფლობელობას ჩვენ შევხედავთ საერთოდ მიღებული საზომით, დავინახავთ, რომ საშუალოდ ამ წოდების მფლობელობა იქნება არა მსხვილი, არამედ წვრილი.

მაგრამ ეს საშუალო ციფრი თხუთმეტი დესეტინა სხვა წოდებათა მფლობელობაზე გაცილებით მაღალია.

მაგრამ ეს გარემოება კიდევ არ მოასწავებს, რომ ეს წოდება საკმაო ფონდს მოგვცემს მიწის რეფორმისათვის. ყოველნაირი მიწები თ.-აზ. სულზე მოსდის 15 დესეტინამდე, ხოლო ჩვენ თუ ავიღეთ მიწადმოქმედებისათვის გამოსადეგი მიწა (აქ შედის სამოსახლო, საბაღე, სავენახე, სახნავი და სათიბი), თითეულს სულზე მოდის 2,9 დესეტინა. რომ ავიღოთ თ.-აზნაურთა ოჯახი საშუალოდ 5 სული მივიღებთ 14,5 დესეტინას მიწად-მოქმედებისათვის გამოსადეგ მიწას.

ასე რომ თავად-აზნაურობის ყველა მიწები თბილისისა და ქუთაისის გუბერნიაში მათ შორის იდეალურად რომ გავანაწილოთ თითეულს ოჯახს ხვდება თხუთმეტ დესეტინაზე ნაკლები მიწად-მოქმედებისათვის გამოსადეგი მიწა. მაგრამ სინამდვილე რასაკვირველია, შორს არის ასეთს განაწილებაზე და თუ საქართველოს ერთს კუთხეში თავად-აზნაურობის ოჯახს საშუალოდ ეს ნორმა მოუწევს, მეორე ადგილას ეს ნორმა გაცილებით მეტია და ზოგან კი-დევ რამოდენიმეჯერ ნაკლები. ზოგიერთს მაზრებში, ამას ჩვენ ქვემოდ დავინახავთ, მიწად-მოქმედებისათვის გამოსადეგი მიწა თავად-აზნაურობას იმდენივე შერჩენია, რამდენიც მოსდის საზოგადოდ თითეულს სულს ყველა წოდებისას. რასაკვირველია ამ შემთხვევაში თ.-აზნაურ. საშუალო მფლობელობა უფრო მცირეა, ვინემ სახაზინო გლეხებისა და გერმანელ კოლონისტების, რომელთაც ოჯახზე პირველს 17 დესეტინა მიწა მოსდის და მეორეს კი 26 დესეტინა.

თუ როგორს ფონდს წარმოადგენს საქართველოს თავად-აზნაურობის მფლობელობა მიწის რეფორმისათვის, ამის გამოსარკვევად სრულიად არ არის საკმარისი ამ მფლობელობის საერთო სივრცის გამოკვლევა, ან დანაწილება ამ მიწების მსხვილ და წვრილ მფლობელობათ, რასაც ჩვენ № 2 და № 3 ცხრილები გვაჩვენებს:

№ 1

კერძო. მიწადმფლობელობა საქართველოში

1. თავად-აზნაურობის მიწები

1. თბილისის გუბ.	ყველ თ.-აზნ. მიწები დესეტინობით	აქედან ა) ტყე და საძოვარი	რაც შეადგ. თ.-აზ. მიწ. %	ბ) მიწადმოქმ. გამოს. მიწ. სახ., სათიბ., სათ., ბაღ.	მფლობელობათა რიცხ.
ახალქალაქის მაზრა	13117,23	8111,21	61,82	5006,02	111
ახალციხის „	27238,35	24081,27	88,43	3152,08	147
ბორჩალოს „	250004,03	194439,52	77,77	55564,51	551
გორის „	343651,53	268914,56	78,26	74736,57	2758
დუშეთის „	93381,25	74792	80,08	18589,25	560
სიღნაღის „	85224,80	70828	83,11	14396,80	566
თელავის „	73805,41	59667	80,85	14138,41	552
თბილისის „	70573,57	49959	70,78	20614,57	471
თიანეთის „	35224,94	30422	86,37	4802,94	168
მთლად გუბერნიაში	992216,11	780,216	78,73	212000,11	5884
II. ქუთ. გუბერნიაში					
ზუგდიდის მაზრა	76494,22	61239,18	80,06	15255,04	1986
ქუთაისის „	40052,35	24105,58	60,19	15946,77	2726
ლეჩხუმის „	217361,77	212435,00	97,73	4926,77	871
ოზურგეთის „	58429,41	44664,16	76,44	13765,25	1278
რაჭის „	6859,55	4793,56	69,88	2065,99	771
სენაკის „	63309,56	48223,93	76,01	15085,63	2584
შორაპნის „	32618,50	21681,94	66,48	10936,56	2639
მთლად გუბერნიაში	495125,36	417043,35	84,23	78082,01	12.857

№ 2.

თბილისის გუბერნიაში თ.-აზნ. ყველა მიწები ასე არის დანაწილებული მსხვილ და წვრილ მფლობელობად:

0— 1	დესეტინა	არის	636	მფლობელობა,	ანუ	10,81%
1— 3	„	„	758	„	„	9,82%
3— 5	„	„	449	„	„	7,63
5— 10	„	„	623	„	„	10,59
10— 15	„	„	368	„	„	6,25
15— 25	„	„	497	„	„	8 45
ე. ი. 0— 25	„	„	3151	„	„	53,55
25—100	„	„	1373	„	„	23,33
100—500	„	„	999	„	„	16 98%
500 მეტი	„	„	367	„	„	6,14%

ქუთაისის გუბერნიაში:

0— 1	დეს.	მფლობელ.	748	„	„	5,82%
1— 3	„	„	3,033	„	„	23,59
3— 5	„	„	2,610	„	„	20,30
5— 10	„	„	3,164	„	„	24,61
10— 15	„	„	931	„	„	7 24
ე. ი. 0— 25	„	„	11,543	„	„	89,78% ე. ი. 9/10
25—100	„	„	931	„	„	7,24
100—500	„	„	301	„	„	2,34
500—მეტი	„	„	82	„	„	0,64

◆ **უთანხმოებანი აგრარულ რეფორმის გარშემო.** თბილისის მაზრაში აგრარულ რეფორმის განხორციელების ნიადაგზე უთანხმოებამ იჩინა თავი სადგილ-მამულო კომიტეტებისა და მიწათმფლობელობის შორის და აგრეთვე კომიტეტებსა და სოფლების შორის. უკანასკნელი გამოწვეულია იმის გამო თუ ვის განკარგულებაში უნდა იყოს საძოვრები. ესეთებს ადგილი ბევრ აქვს. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას მცხოვრებნი მშვიდად შეხვდნენ.

◆ **ბათუმის ლომბარდის გამგეს** [illegible] მთავრობამ უბრძანა ლომბარდის ლიკვიდაცია მოახდინოს და ფული მთავრობას წარუდგინოს.

◆ **ხურსათის მინისტრის ამხანაგი** ვ. ი. საბაშვილი გორის მაზრაში გაიგზავნა იქ პურის შესასყიდათ და გადმოსაზიდათ.

◆ **შავი ზღვის რკინის გზის სააგენტოს** რწმუნებულის ნ. გ. კობეცის თხოვნის გამო ტრანსპორტ „ლივონიის"-ის დაბრუნების შესახებ მთავრობამ უპასუხა, რომ ამ ტრანსპორტზე ყოფილი ტვირთი არ იქნება დაბრუნებული, რადგანაც ტრანსპორტი ბოლშევიკებს წაართვეს იმ გამანადგურებლებმა, რომელიც წინად გერმანიის რაზმში შედიოდა სოხუმთან ბოლშევიკების დევნის დროს.

◆ **ქართულ სატექნიკო საზოგადოების კრება.** სამშაბათს, 25 ივნისს, საღამოს 7 საათზე, ფრეილინის ქ. № 11, შესდგება ქართულ სატექნიკო საზოგადოების კრება. წაკითხული იქნება ორი მოხსენება: 1) დ. „ბაზარი—სამთამადნო წარმოება ამიერ-კავკასიაში" (გაგრძელება); 2) ლ. დიასამიძე—„საქართველოს ბუნებრივი სიმდიდრენი და კონცესიების საკითხი".

◆ **თბ. მაზრის აღმასრ. კომიტეტის პრეზიდიუმის** დრ. დადგენილებათა ძ. 68 სტატ. ძალით აცხადებს, რომ სამაზრო საერობო ხმოსანთა არჩევნები ქალაქთან მდებარე და სართიჭალის ოლქებში დანიშნულია 7 ივლ. (ახ. სტ.), ალბულახის ოლქში კი—12 ივლ. იმავე დადგენილების ძ. 75 მუხ. ძალით კომიტეტი [illegible] დაინტერესებულ პარტიებს და ჯგუფებს, მსურველთ არჩევნებში მონაწილეობის მიღებისა ქალაქ-მდებარე და სართიჭალის ოლქებში, შეიტანონ საოლქო საარჩევნო კომისიებში კანდიდატთა სიები საყოველთაოდ გამოსაცხადებლად არა უგვიანეს 27 ივნისისა, ალბულახის ოლქში კი არა უგვიანეს 2 ივლისისა. ხმოსანთა რიცხვი ასეა განაწილებული: სართიჭალის ოლქში—17, ქალაქთან მდებარე ოლქში ტერიტორია და ალბულახში ხუთი. ქალაქთ.-მდებარე და ალბულახის ოლქების კომისრები დროებით მოთავსებულნი პეტრუშკინის ქ., № 22. სამიწათმოქმედო სამინისტ. მესამე სართული, პირველი ოთახი შესავლიდგან მარცხნივ. სართაჭალისა კი ს. სართაჭალაში, საფინო კომიტეტის ჯილაურის კანცელარიაში. თბ. მაზრის აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი სთხოვს სოფლის ცნობილ დაინტერესებულ პარტიებსა და ჯგუფებს, რომ კომიტეტის ფინანსიური მხარის სისუსტისა გამო საარჩევნო ბიულეტენების დაბეჭდვა და დარიგება მათი კერძო ინიციატივის საქმეა, მხოლოდ საჭიროა დაცულ იქნას შემდეგი ფორმალური მხარე: სიგრძე საარჩევნო ბლანკებისა, რომელზედაც ხმოსანთა სახელი და გვარი იქნება ჩაწერილი, უნდა იყოს დაახლოვებით ფურცლის ერთი მერვედი, ფერად თეთრი.

პარტიული ცხოვრება.

◆ დღეს საღამოს 7 საათზე შესდგება მთავარი კომიტეტის კრება. განსახილველია საორგანიზაციო და სხვა მორიგი საკითხები. ყველა წევრების დასწრება სავალდებულოა.

◆ მთავარი კომიტეტისა და ფრაქციის პრეზიდიუმების კრება დანიშნულია დღეს [illegible] ორს საათზე. განსახილველია ფრაქციისა და კომიტეტის საორგანიზაციო საკითხები.

მდგომარეობა ბათუმში

ბათუმში.

ეს რამდენიმე დღეა შეწყვეტილია სრულიად მიმოსვლა ზღვითაც და რკინის გზითაც თბილისსა, და საზოგადოდ, კავკასიასა და ბათუმს შორის. ფოთსა და ჩვენს შუა რომ მოტორი დადიოდა, ის კიდევ რამდენი ხანია აღარ დადის,—აუკრძალეს სიარული, რადგან ბევრი ნებადაურთველი ხალხი მოჰყავდათ. როდესაც შევეკითხეთ დღეს აქ გამგებელ მთავრობას—თუ როდის მოგვარდება ფოსტის, ან ტელეგრაფის საქმე, ან კიდევ რეგულიარი მიმოსვლა რკინის გზით და ზღვით, —გვიპასუხეს—როდესაც ზავის შესახებ ხელშეკრულობა დამტკიცდება.*)—„დღეგამ და ხვალე",—იტყვიან,—ეს შეკრულობაც უნდა ამ ერთ კვირაში დამტკიცდეს, თუ დასამტკიცებელია და ვნახოთ, თუმცა მე იმედდაკარგული ვარ, რომ ეს მიმოსვლის საქმე ერთ-ორ თვეში მაინც რიგიანად მოეწყოს. ეს ამბავი იმიტომ მოვიყვანე, რომ შემეტყობინა თქვენთვის, თუ რა ძნელია რამე ამბის მოწოდება თქვენამდის.

ამ დღეებში აქ ორი შემთხვევა მოხდა: ერთი ჩვენებური კონსულის დანიშვნა ჩვენი მართველობისაგან (?) და მეორე რამდენიმე ქართველ ადამიანთა დაპატიმრება აჭარის მთავრობისაგან.

ერთობ გვედამუნებიან ეს ფილიატონები, განსაკუთრებით თავზე გვევლებოდნენ ზავის შესახებ ლაპარაკების დროს, მაგრამ,—მიუხედავად ამისა, ამჟამში ჩვენი კონსულის დანიშვნას ერთობ დიდი მნიშვნელობა აქვს და შემდეგისათვისაც ეგება აქ დარჩენილ და გადმოსულ ქართველებისათვის. აჭარული ქართველთა ერთგვარი საბჭოც ასე შეხვდა ამ კონსულის დანიშვნის კითხვას და მოითხოვდა, რომ ამ თანამდებობაზე გამწესებული ყოფილიყო ვინმე განვითარებული, აქ პატივცემული და დიდი ხნის შემოსახლებული ბათუმში ქართველთაგანი.—ჩვენ დელეგაციაში ეს კითხვა დაისმა ზავის შესახებ წინასწარი პირობის ხელმოწერის შესახებ და როდესაც დელეგაციის წევრები ბრუნდებოდნენ წამოსვლის წინ ზავლებიდამ(?), კითხვის დაბეჭდვისთანავე გამოთქმული აზრი, რომ აჭარულმა ერთგვარმა საბჭომ დაასახელოს რამდენიმე ამ თანამდებობაზე გამოსადეგი პირი და რომელიმე იმათგანს ჩვენი მთავრობა დაამტკიცებსო. დელეგაციის გამოგზავრების ერთის დღით წინ ხმები შევიტყვეთ ეს მათი აზრი. იმ დღეს ერთგვარ საბჭოში კანდიდატების დასახელებაზე ლაპარაკი სულ არ მოხდა, იმიტომ რომ წევრების დაუსწრებლობის გამო და მეორე დღისათვის გადადეს. მეორე დღეს-კი ამ საგანზე ვეღარ შეიქნა ლაპარაკი, რადგან ბ. თავჯდომარეს მინისტრებისას წინადღით უკვე დაენიშნა პირი ამ თანამდებობაზე [illegible]. როგორც მოგახსენეთ, ამ დღეს, მაინც შესდგა ერთგვარი საბჭოს კრება რამდენიმე გარეშე პირთა თანდასწრებით, იქ [illegible] ამ „დანიშვნაზე" და უკმაყოფილობის შემდეგ გამოთქვა თავისი სურვილი, რომ იგი მოხდა ასე აჩქარებულად და მოულოდნელად.

მეორე შემთხვევა—კიდევ უფრო საშინელია: გუშინწინ და გუშინ დააპატიმრეს ჩვენი მცხოვრები და უკვე პატივცემული ექიმი გ. ლ. ელიავა, აგრეთვე პატივცემული აჭარის საბა[illegible] მყოფნი [illegible] თ-დ ალ. ზ. მიქაძე თავის ვაჟიშვილით (სტუდენტია) და ბ. იგ. მგალობლიშვილი; დააპატიმრეს აგრეთვე აჭარის გამგეობის მოხელენი—ტეხნიკი თ-დი მ. დ. წულუკიძე და ბუხჰალტერის თანაშემწე ა. ჩიგოგიძე, კიდევ ერთი ვაჭართაგანი—მოხუცებული და დაავადმყოფებული [illegible] კაკაბაძე. რამდენიმე საათით დაპატიმრეს გენ. ესამეც, და რომ გამოუშვეს—ბოდიში მოიხადეს—შეცდომა მოგვივიდაო.

მიზეზი ამ დაპატიმრებისა ვერა შევიტყვეთ. ზოგი რას ამბობს და ზოგი რას. ამბობენ, ვითომც ეს გამოიწვია სამი ოსმალეთის ოფიცრის დატუსაღებამო, რომელიც ვითომ მანდ, თბილისში მომხდარა.—აჭარის კომენდანტს უბრძანებია (რომელიც პრინცია, ოსმალეთის სულთანის ნათესავი)—სანამ იმ ოფიცრებს არ გაანთავისუფლებენ, ეგენი დატუსაღებულნი მეყოლებიანო *).

ამ სამი დღის წინედ, სრულიად მოულოდნელად, ხელმეორედ გვეწვია ბ. ენვერ-ფაშა, როგორც ამბობდნენ, გამვლით—ყარსის ქალაქი და არდა-ჰანი უნდა დაევლო და იქით გამგზავრებულიყო, მაგრამ უეცრად სტამბოლიდამ ბრძანება მოუვიდა—დაბრუნდიო, მეორე დღესვე აიყარა, თან გაიყოლია აქ დარჩენილი ოსმალეთის დელეგატების წევრები თავისი ახლობლებით და გაემგზავრა სტამბოლისაკენ. ამბობენ სტამბოლში დიდი ამბავი არისო, ქალაქი იწვისო და სხვ.

ა.

*) საკვირველებაა, რომ ამ ხელშეკრულობის დამტკიცებას არ უცდიდნენ და ჯარის გადაყვანა წინადვე დაიწყეს რკინის გზით, მაგრამ სტ. ნატანებიდან დააბრუნეს... ხიდების დარაჯებმა.

*) დღეს, 14-ს ივნისს, უკვე გაანთავისუფლეს ყველანი—ოთხი დღე ისხდნენ.

ზემოდ მოყვანილი ცნობები საკმაოდ ახასიათებენ თავად-აზნაურობის მფლობელობას. ორს გუბერნიაში მას თითქმის მილიონ ნახევარი დესეტინა უჭირავს. ამით აიხსნება, რომ ჩვენ ამ მიწებზე დიდს იმედებს ვამყარებდით. მაგრამ საკმაო ამ მიწების დანაწილება ხარისხეობად, რომ ამ იმედების დიდი წილი გაცრუებულად მივიჩნიოთ. თავად-აზნაურობის ყველა მიწების 84,23% შეიცავს საძოვრები და ტყეები, ე. ი. იმგვარ მიწებს, რომელნიც სახელმწიფოს ხელში უნდა დარჩეს და მიწად-მოქმედებისათვის გამოსადეგი მიწები—(სამოსახლო, საბაღე, სახნავი, სათიბი) თავად-აზნაურობის მფლობელობის მხოლოდ 15,77% შეადგენს. ქვემოდ ჩვენ განვიხილავთ ამ მიწების დანაწილებას მაზრებსა და წვრილ მფლობელობაში და მაშინ უფრო ნათლად წარმოვიდგენთ, თუ რად შედიოდნენ შეცდომაში ყველა ისინი, რომელნიც დარწმუნებული იყვნენ, რომ თავად-აზნაურობის მიწები დიდს ფონდს შეადგენდა აგრარული რეფორმისათვის.

არა თავად-აზნაურთა მიწად-მფლობელობას შემდეგი ცხრილი გვიჩვენებს:

№ 3. II არა თ.-აზნაურთა კერძო საკუთრება.

თბილისის გუბერნია.	არა თ.-აზნ. წოდებათა კერძო საკ. მიწ. სულ.	აქედან ა) ტყე და საძოვარი.	[illegible] %	ბ) მიწ.-მოქ. სახ. მიწ. სახ. ბაღ., სათიბ. ბაღებ. და სხ.	[illegible]	სულ კერძო, საკ. მიწ. მფ. თ.-აზ. და არა თავ.-აზნ.
ახალქ.-ლ. მაზ.	30297,69	13153,71	43,42	17143,98	144	43414,92
ახალციხის . .	44.247,34	34956,14	79,00	9291,20	1521	71480,69
ბორჩალოს.	55180,38	41195,40	74,50	13984,98	98[illegible]	305184,41
გორის . .	45594,98	24602,78	54,20	20992,20	9745	38924 49
დუშეთის. .	10257,28	5898,12	57 57	4359,16	484	103638 53
სიღნაღის . .	14 401,42	9211,40	63,97	5190,02	2175	99626,22
თელავის . .	16060,60	9426,99	58,76	6633,61	4610	69846,01
თბილისის .	53601.12	33.535,78	62,57	20065,34	2041	124174,69
თიანეთის .	23910,87	19549,10	80,84	4361,77	761	59135,81
სულ გუბერნ.	293531,66	191439,42	65,22	102092,24	22367	1,28574777
ქუთაის. გუბ						
ზუგდიდის . .	14907,61	5066,91	33,99	9840,70	5447	91401,83
ქუთაისის . .	51451,33	23818,15	46,29	27633,28	15382	91503 68
ლეჩხუმის . .	4142,64	595,66	14,38	3596,98	3272	221504,41
ოზურგეთის .	26213,68	11867,78	45,27	14345,90	8205	84,643,09
რაჭის . . .	14234,06	7697,81	54,18	6536,25	5228	21083 61
სენაკის . . .	15561,12	6750,25	43,38	8810,87	7715	78870,68
შორაპნის . .	16838,39	6528 41	38,77	10309,98	7280	49456 89
სულ გუბერნ.	143348,83	62324,97	43,48	81023,86	52529	638,474,19

თავად-აზნაურობისა და არა თავად-აზნაურობის კერძო მფლობელობის შესახებ ზემოდ მოყვანილი ციფრების ზედაპირულად გადასინჯვა აშკარავებს მათს შორის ერთს დიდს განსხვავებას: თავად-აზნაურობის მიწების მხოლოდ 15% გამოსადეგია მიწად-მოქმედებისათვის, მაშინ როდესაც არა-თავად-აზნაურობის საკუთრების 56,2% მიწად-მოქმედებისათვის გამოსადეგ მიწებს შეიცავს.

ა. ახათიანი.

(შემდეგი იქნება)

საქართველოს ფინანსები

მთავრობის სხდომაზე ივნისის 17-ს დადგენილ იქმნა: ჩვენი ფინანსების საქმეთა მოსაწესრიგებლად, რომელიც არსებული პირობების გამო არანორმალურ მდგომარეობაშია, წინადადება მიეცეს ფინანსთა მინისტრს:

ნება დართოს საკრედიტო დაწესებულებებს განაახლოს ნაღდი ფულის შეტანა მიმდინარე ანგარიშზე იმ პირობით, რომ ამ დადგენილების გამოქვეყნების შემდეგ შეტანილი ნაღდი ფული ნაღდადვე მიეცემათ უკან ფულის შემნახველთ.

განკარგულება გასცეს სახელმწიფო ბანკის ტფილისის კანტორაში და ადგილობრივ ხაზინებში, რომ საკრედიტო დაწესებულებათა და კერძო პირების მიერ შემოტანილ ნაღდი ფულიდან სათადარიგო თანხა შეადგინოს, რომელიც სხვა მიზნებისათვის არ იქნება მოხმარებული, რათა სახელმწიფო ბანკის კანტორამ პირველ მოთხოვნისათანავე დაუბრუნოს ფული შემნახველებს.

რაც შეეხება იმათ, ვისაც ძველად ჰქონდა შენახული, საფინანსო საქმეების მოგვარებამდე, მათ იმავე წესით მიეცემათ ფული, რომელიც ბანკების მიერ არის დანიშნული, როგორც დღემდე იყო.

ამ ჟამად კი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა, საფინანსო საქმეების მოწესრიგების და ვაჭრობა-მრეწველობის განვითარების მიზნით, არას შემთხვევაში არ მოახდენს საქართველოს ტერიტორიაზე იძულებითი სესხს იმ თანხიდან, რომელიც მიმდინარე ანგარიშზე იქნება შეტანილი საკრედიტო დაწესებულებებში.

სამი გზა საქართველოს ფინანსების უზრუნველსაყოფად

(დასასრული *)

II

ომის მდგომარეობამ ბაზარი იმდენად შესცვალა, რომ გლეხისათვის პირველ საჭიროების შოვნა ძნელი შეიქმნა. ამრიგად, მის ხელში ფული დატრიალდა. ფულით შემოსავალი აქვს მას და გასავალი კი არა. ამის სანიმუშოდაც მოვიყვანთ ერთ დამახასიათებელ მაგალითს: ერთმა გლეხმა ამ ექვსი თვის წინად შორაპნის მაზრაში ბაასის დროს მითხრა: „ყოველიფერი გაძვირდა, გაჭირდა, ყოველნაირ ფერი გვეყიდება, შემოსავალი მაქვს, გასავალი კი არა და თუ მთავრობამ არ იზრუნა, რომ გადასახადები გადაგვახდევინოს და ან რაიმე საშუალებით ფული ისევ ხაზინას არ დაუბრუნდეს, იცოდეთ, რომ რამდენიც უნდა ფული მოიჭრას ჩემ პურებს ფულით ვერ ავავსებთ და მუდამ ფულის ნაკლებობა ექნება სახელმწიფოს"-ო. აი ესეც საუკეთესო ნიმუში. გლეხი ამ შემთხვევაში მართლა სჯის დღევანდელ მდგომარეობის შესახებ. ის მართალია და მადლობის ღირსია ამისთანა სიმართლის აღიარებისათვის. ამ შემთხვევაშიც ჩვენმა მთავრობამ უნდა რაიმე იღონოს და ფული ხაზინას დაუბრუნოს. ერთად-ერთ საშუალებად მიმაჩნია გამოსცეს ისეთი კანონი, რომლის ძალითაც ერთი თვის განმავლობაში ყოველმა საქართველოში მცხოვრებმა მთელი თავისი ნაღდი ფული ხაზინაში უნდა წარადგინოს, სადაც ხაზინის ბეჭედს დაასვამენ, ურომლისოდაც ფულს გასავალი არ ექნება, უკან დაიჭერენ დაკანონებულ 5—10 პროცენტს ან რამდენსაც მთავრობა გადასწყვეტს ხაზინის სასარგებლოდ და დანარჩენს უკანვე დაუბრუნებენ ქართული ფულით, რომ ვაჭრობა-მრეწველობაში მთელ საქართველოს საზღვრებში ყოველ მცხოვრებს ერთი ფული ჰქონდეს და არა დღევანდელივით, როდესაც ერთს ნიკოლოზის ფული აქვს, მეორეს—კერენსკის და მესამეს კავკასიის ბონები, რის გამოც ისეთი გაუგებრობა ხდება, რომ ლამის არის ყოველმა ოჯახმა თავისი ფული მოსჭრას და აწარმოოს. აი სწორედ ამ მიზეზით ფულის ფასი დაეცა და სპეკულიანტებმა ფულით ფულზე ვაჭრობა გააჩაღეს. თუ ჩვენი მთავრობა ამ გზას დაადგება, მაშინ ხაზინა პირველ შემთხვევაში პროცენტების დაჭერით ფულს შეიმატებს და ქართული ფულის შემოღებით ჩვენ ფულს ფასს დაადებს. მეორე შემთხვევაში კი ძველი ფულითა და კერენსკით საშუალება გვექნება რუსეთიდან სურსათი ადვილად შემოვიტანოთ, რადგან თუ არა-რუსულ ფულზე დღეს ჩრდილოეთი კავკასია ჩვენ არაფერს არ გვაძლევს. დასასრულს მე არაფერს ვიტყვი გადასახადების შესახებ, რადგან მთავრობამ ეს თავის-თავადვე პირველ რიგშივე უნდა მოაწყოს და მოაწესრიგოს.

III

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებამ ყოველი ქართველის გული გაახარა და გაახალისა. ყოველ ჩვენგანს ელვის სისწრაფით მოუნდა საქართველოს აღდგენა და მისი განახლება. ყოველი ჩვენგანი გამოუთქმელი სიხარულით არის აღგზნებული. ყოველი ჩვენგანი კარგად ჰხედავს სამშობლოს გაჭირვებას, უმთავრესად ფინანსების მხრივ, ყველა ეძებს გამონახოს რაიმე საშუალება ხაზინის გასაძლიერებლად, მაგრამ ვერ უპოვნიათ, რადგან ყველა გარედ ეძებს და თავის-თავი კი ავიწყდება, რომ მას ამ გაჭირვების ხანაში სამშობლოსათვის დიდი სამსახურის გაწევა და დახმარება შეუძლიან. განურჩევლად სქესისა, ჩვენში ყველას მოეპოვება ოქროსი, ვერცხლისა და სპილენძის სხვა და სხვა სამკაულები და ნივთები, ურომლისოდაც არაფერი დაშავდება და არც დიდ რაიმე საჭიროებას შეადგენენ ცხოვრებაში. მაგალითად მაგალითისათვის: სამაჯურები, ბეჭდები, საათები ძეწკვით, ქინძები, კოვზები, ბადიები, ტასები, ქამრები, მასრები და ათასნაირი სხვა და სხვა რამეები, რომელთა დათმობაც ყველა ჩვენგანს, სულ ადვილად შეუძლიან, თუ კი მას ცოტათი თუ ბევრად სამშობლოს კეთილ-დღეობისათვის გული შესტკივა და მისი აღდგენა ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით აინტერესებს. რამდენადაც მეტი ოქრო-ვერცხლი და სპილენძი შევა შეწირულებად და თუ შეწირულებად არა ფასით, გადაწყვეტილი საყიდლით, იმდენად მეტი ფული მოიჭრება და ამით ხაზინაც აღდგება. და თუ ხაზინა აღდგა ეს სამშობლოს აღდგენასა და მის კეთილად დაწყობა-მოწყობას ნიშნავს.

ეს ყველამ აშკარად უნდა გაითვალისწინოს, რომ რამდენადაც სახელმწიფოს მეტი ოქრო-ვერცხლის და სპილენძის ვალი მოეპოვება იმდენათ მეტი ნდობა აქვს მას გარეშე ქვეყნებში... ამას ისიც უნდა დაუმატოთ, რომ ამ შემთხვევაში ქაღალდის ფულის ღირებულებაც აიწევს და საერთოთ-კი ცხოვრება ელვის სისწრაფით გაიზდება.

აგრონომი რევაზ გედევანიშვილი.

*) იხ. „საქართველო" № 213.

ზოგი რამე ჩვენი ცხოვრებიდან

როგორც კერძო პირს აქვს ინდივიდუალობა, აგრეთვე შეიძლება ვთქვათ, რომ თვით ყოველ ერსაც აქვს თავისებური ინდივიდუალობა. ეს ეროვნული ინდივიდუალობა, რომელიც ერთს ერს განასხვავებს მეორე ერისაგან, შეადგენს ეროვნულს ფსიხოლოგიას. ამ ეროვნული სულის მრავალ მხრივი შესწავლა, გათვალისწინება, უნდა შეადგენდეს თვით აღზრდის მიზანს. ბევრი რამ მოეპოვება ამა თუ იმ ერს დასაგმობი, ბევრი რამ სიმპატიური და საყურადღებო თვისება, მაგრამ ხშირად სიმპატიური თვისებაც, თუ იგი გადაჭარბებულია, არ არის ხელსაყრელი და სასარგებლო თვით ერისათვის. თუნდ მაგალითად ქართველი ხალხის ცნობილი სტუმართმოყვარეობა, რომლის მსგავსს ვერ ნახავთ ევროპის ერებში და მეზობელ ზოგიერთ ერებშიც. ტყუილად ნუ გგონიათ მას, ამ სტუმართმოყვარეობამ ბევრი ვიგინდარა გვასტუმრა, წამოასკუპა საქართველოს სუფრაზე და დღეს ხომ კარგად დავრწმუნდით, თუ როგორი მოკეთენი არიან ჩვენი სტუმრები. განა სასურველი არ არის, ეს სტუმართმოყვარეობა ცოტათი მაინც შემცირდეს ჩვენში, ჩადგეს უფრო ნორმალურ კალაპოტში?

მაგალითად თუნდაც კერძო პირის ინდივიდუალობა. ჩვენში მეტადრე დასავლეთ საქართველოში კერძო პირის

ინდივიდუალობა პირდაპირ გასაკვირალია. შეიძლება ეს გარემოება დღეს სხვანაირ მიმდინარეობას აძლევს რევოლუციის მსვლელობას ამერში და იმერში. ქართლში ატეხილი უკუღმართი მოძრაობა, რომელიც ჩვენდა საუბედუროდ ჯერაც არ დაწყნარებულა, და, ვინ იცის, რას გვიქადის, მაჩვენებელია იმისა, რომ ქართველი თავის „მეს" მოკლებულია და ამისათვის ადვილად აჰყვება ხოლმე გარეშე უკუღმართ გავლენას. აქ ბრბოს მოქმედებას უფრო ჰხედავთ, ვიდრე პირად შეგნებას. ეს არის მიზეზი (უპირველესი) რომ ქართველი გლეხი ასე ახარებს დღეს ჩვენს მტრებს. საზოგადოდ კი ჩვენში თუ ვისმეს ცოტაოდენი უსწავლია, მას ხშირად თავის თავი ბევრის მცოდნე ჰგონია და ყოველგან, სახლში, გარედ, მიტინგებზე ცდილობს გამოავლინოს თავისი „მე", ეს გარემოება ხშირად გვიშლის რომელიმე საჭირბოროტო კითხვა სასურველ ნიადაგზე დავაყენოთ, მრავალ მხრივობა, მრავალ ფეროვნება აზრისა თუმცა კარგი მოვლენაა, მაგრამ თუ ადამიანის ინდივიდუალობა ძალაზე გაქედენთილი მგოიხმით, მაშინ იგი საზოგადოებას ვერას არგებს, ზარალსაც მოუტანს. და ეს უფრო მოხდება იქ, სადაც კლასობრივმა ბრძოლამ მიიღო თვალსაჩინო განვითარება, ესე იგი მოხდა მრავალ გვარი პარტიების ჩამოყალიბება, ნამდვილი საზოგადოების დიფერენციაცია, მაგრამ ერთი კი ნების ყოფას მოკლებულია, სხვებისაგან არის დამოკიდებული, როგორც ჩვენ ქართველები. ამ გარემოების წყალობით ჩვენ ხშირად გვიმონდნენ ბუნებრივ მიდრეკილებას, ბუნებრივ სიყვარულს სამშობლოსას. გვპირდებოდა სამშობლოს სიყვარულის ქადაგება, გვპიროდა ამ ანბანის განმეორება. რომ შვილებს უფრო დედ-მამა უყვარს, მერმე ბიძები, განაყოფები, მერმე სიყვარული გადადის მეზობლებზე და ასე იმათზე, ვინც ჩვენს დედა ენაზე ლაპარაკობს, ვისაც ერთნაირი ზნე-ჩვეულება აქვს და ასე მთელი ერი და მისი მიწა-წყალი უნდა ხდებოდეს სათაყვანებლად. ამგვარი საანბანო აზრების გამოთქმა არამც თუ საჭირო იყო ჩვენში ერთ დროს, პირიქით, გამომთქმელისთვის საშიშიც იყო, ხშირად შოვინისტის სახელს დაიმსახურებდით იმის თვალში, ვისაც მეზობლები სძულდა და თავის იაფ ფასიანს სიყვარულს და სიმპატიას შორეულს ქვეყნებს უხვად უძღვნიდა. როგორ? თქვენ საქართველოს ავტონომიაზე, ავტონომიაზე ლაპარაკობთ? ამით ხომ შეავიწროვებთ სომხები, თათრები და სხვები!—ასე მრისხანედ გვპასუხებდნენ და თანაც გვირჩევდნენ: მაგეებს თავი დაანებე თორემ შეიძლება კიდეც წააგო. მადლობა ღმერთს. დღეს კარგად ეტყობა, რომ საქმე მოტრიალდა, ცხოვრებამ მეტი ბუნებრივობა მიიღო. ჩვენ—ხანში შესულებმა უნდა განვიმეოროთ სიმეონ მიმრქმულის სიტყვა: ოღონდაც ვიხილოთ ავტონომიზებული, გაერთიანებული საქართველო და თუნდაც განუტევოს სულმან ჩვენმან,

მაგრამ მე მაინც ჩვენი გადაჭარბებული ინდივიდუალობის მეშინია. ამ მხრით მე ვადარებ ჩვენს ერს სომხებს და დიდს განსხვავებას ვხედავ. საჭირბოროტო კითხვების გადაწყვეტის დროს მთელი სომხობა ერთ პოზიციას იჭერს, ერთს აზრზე დგება. მაგალითის საძებნელად შორს ნუ წავალთ. გაჩნდნენ თუ არა რუსეთის და კავკასიის გამანადგურებელი ბოლშევიკები, სომხებმა დიდიდან პატარამდის ერთსულოვნათ მათკენ იბრუნა პირი, გადუშალა მათ სული და გული და გულის ფანცქალით მოელოდა და მოეგლის ბოლშევიკებს, რომლებმაც ჩვენი და რუსეთის აუარებელი უმანკო ინტელიგენტი იმსხვერპლა და ბევრი სხვერპლის შეწირვას კიდევ გვიქადის. აი სად იყო დალატი და ღალატი კი ჩვენ დაგვწამეს. კლასობრივი ბრძოლის არ არსებობა სომხებში, ნაკლებათ განვითარებული ინდივიდუალობა და საზოგადოების ნაკლები დიფერენციაცია, ასე ადვილად უწყობს ხელს სწრაფად გამოცვლას ამა თუ იმ ორიენტაციისას. კარგია თუ ცუდი სომხებისათვის ეს თვისება, შეეფერება თუ არა ეს თვისება კულტურას, ამის გადაწყვეტას ჩვენ არ ვკისრულობთ, ამას კი ვიტყვი, ეს თვისება ჩვენ რომ გვქონდეს რამოდენიმეთ განვითარებული, სულ სხვა პირობებში მოგვიხდებოდა ცხოვრება. ევროპის დაცვის საქმეში ეს თვისება მარგებელია. ჩვენში გაბოლშევიკებული ქართველებიც კი ქართველების წინააღმდეგ გამოლაშქრებულან. ნეტავი ჩვენში პარტიული ცხოვრება კიდევ უფრო მეტად განვითარდეს, ოღონდ საჭიროების დროს პარტიებმა მეტი გონიერება და ერთსულოვნება გამოიჩინონ, ერთიანული სული გამოხატონ.

(დასასრული იქნება)

კორესპონდენცია

ზემო იმერეთი

დ. ხარაგაული. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გამოცხადებით მრავალი უკმაყოფილონი გვყავს. იურავგინ ხუ შოიტყუებს თავს. ამ მოვლენით თვით დემოკრატიას, უცხო ტომის ერისას გამსჭვალულს სოციალური საკითხით, ცოტა ტანში გასწვა. ეს ასეც არის, რადგან ათთვის ჩვენ ბედნიერ ქვეყანაში თბილისიდა დღეს ცოტა აუცილებლათ და მცირე გამონაკლისი ვისაც ესაჭიროება ამ ქვეყნის სითბო ადგილობრივ ენის შეთვისებას უშლის—ყველა ამას გვიმტკიცებენ ის კულისები, სადაც ჩვენ ვცხოვრობთ და როგორც მოყვრებში ტკბილი ძილი გვქონდა.

თუ რომ სოფელში ჰხდება ისეთი, რასაც ჰკვალმყოფელს არ დაეჯერება, სულ ამ უცხო ძალთა პროპაგანდას ეკუთვნის. მათი შთაგონებითაა, რომ ბონებს, როგორც ქართულ ფულს, ჩვენკენ გასავალი არა აქვს. ამის მაგალითი უამრავია, მომყავს ერთი დამახასიათებელი: იორ. ზ—ძემ მეფისტოურული გაჩენებით ადგილი იყიდა მეზობლისაგან ათას ოთას მანეთში. მღვდელს ფული ხაზინაში ჰქონდა, იქ ფულადობები მისცეს. გამყიდველმა იგი არ მიიღო და საქმის დაშლას ხელახალი გახსნებით კიდევ ასი მანეთი დასჭირდა.

ყველა სიკეთესთან, ერთად აქ გავრცელებულია ძარცვა-გლეჯა. ამ ერთი კვირის განმავლობაში დაეცნენ დ. პაპაძეს ს. დარკვეთში, თერთმეტი ათასი მანეთი და ნივთები გაიტაცეს. კვლავ კარგი მსხვერპლი არ ყოფილა. 16 ივანობისთვეს დაეცნენ ქიათურის ახლოს მღვდელს არ. დევდარიანს—ქიაჟურში—ძარცვისმსახურე იჯი მოუკლავთ, თვით დევდარიანი ობოლებას ეპატიებია, თუმცა საბან გადაფარებულს წაართვეს 500 მანეთი. გ. იაკობიძეს 2 ბათმანი სიმინდი წაგლიჯეს წისქვილში. სოფ. ქალაში ბელელში შეძვრნენ, ჯოორგიძეში ა. ხა—ლს ხარები აღმოუჩინეს ვაშაძის სოფ. არგვეთში. მოპარული ცხენი ბორიულში აღმოაჩინეს და მრავალი სხვა,—მიღებულია ზომები გაძარცულთა თანხლებით თუ მატარებლით და ცხენებით საჯაროდ იძებნებიან დამნაშავენი, მაგრამ ამ წესით მათი კვალი არ აღმოჩენილა ჯერ. დღეს თუ ესეები ხდება ასეთივე შემთხვევები იყო, როცა ამიერ-კავკასია დამოუკიდებლად გამოცხადდა ამ წლის პირველ რიცხვებში. მას ხალხმა თვით გასამართლებით უპასუხა და დღემდის მშვიდობიანი ცხოვრება დაირღვა. ზოგი მთავრობის შეცვლის მიზეზია, რომ ჯერ კიდევ ხალხი იარაღ აუყრელია. ამას მიუმატეთ კარზე მდგარი შიმშილი, რომლის მსხვერპლიც არის ს. თაბაგრებში, და თქვენ თვალწინ მრავალი საზრუნავი საქმეები აღმოჩნდება ჩვენი ახალი მთავრობისა.

თოფების ჩამორთმევამ დაიგვიანა—ამას ჩვენ ზევიდან ველოდით—იგი მეტმა წილმა საჩიტე თოფებად აქცია და მიგნებაც გაპირდება. რაც შეეხება შიმშილს ყურადღება მისაქცევია რომ მთელი შორაპნის მაზრა, განსაკუთრებით კი ჭიათურა საჩხერის რაიონები მთავარიანი უნამყოფო ადგილებია, მცირე გამონაკლისით, მოსავალი აქ, არამცთუ უკანასკნელ უნამყოფო—ორ წელიწადში, წინადაც არ ყოფილა შესანიშნავი. ამის გამოისად არა ერთი და ორი გადასახლებულა ქართლსა თუ ქვემო იმერეთში და მრავალია მოსურნე რომ პატრონი არ ჰყავს.

ქ. ჭიათურაში შავი ქვის წარმოებას თუ თვალს გადავავლებთ, შემდეგ ცხრილს მიიღებთ: ზავის ხელის მოწერის დღიდან ე. ი. 4 ამ თვიდან ათს ამ თვემდის გაიზიდა 148,500 ფუთი გარეცხილი ქვა რომლითაც დაიტვირთა გემი „Minna Horn" ნემცების ორი ფირმიდან და თუ ეს ტემპი ზიდვა გაგრძელდა, ფრიად მნიშვნელოვან მუშაობას გამოიწვევს მაღაროებშიდაც.

აქეთ მოსავალს ჯერ კარგი პირი უჩანს რაც ძალზედ ამხნევებს მუშებს—მართალია სიცივეები იყო, მაგრამ გათბა და წახდენითაც არა წახდენია რა განსაკუთრებით ბარათ.

მალ. ქავთარაძე.

სამხედრო კავშირის

[illegible] ქართულ [illegible] კონკურსის შედეგს [illegible]:

I. თავისუფალი ფორმა ორი ან სამ ნაწილებისაგან.
II. ხალხური.
III. მკვეთი და მოკლე.
IV. [illegible] (სამხედრო).

[illegible] ნაწარმოებისა მიეცემა პრემია 1000 მან. და 75 [illegible] შემოსაგზავნ [illegible]. [illegible] 1 [illegible]. მისამართი: ქ. თბილისი. [illegible] (5—964—3)

პარასკევს, 26 ივნისს, საღამოს 6 საათზე, სამეურნეო ბანკის დარბაზში დანიშნულია

საქართ. ერ.-დემ. პარტიის ქ. თბილისის 2-ე რაიონის

წევრთა საზოგადო კრება

ი. მსჯელობის [illegible] „[illegible]" 3—2

საქართველოს ერთ. დემოკ. პარტიის მე-III რაიონის ბიურო

ამით აცხადებს, რომ ცნობების მიღება და პარტიაში ახალ წევრების ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე დილის 10—2 და საღამოს 5—7 საათამდის. ბიურო იმყოფება ტფილისის ქ., № 4 მესამე მომრიგებელ მოსამართლის დარბაზში.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ქალაქ თბილისის

ორგანიზაციის გამგეობისაგან

ქ. თბილისის კომიტეტის დადგენილებით მოხდა პარტიულ საქმის რეორგანიზაცია ქალაქში. ნაცვლად წინანდელის დანაწილებისა უბნებად, რომელიც დღეიდან მოსპობილად ითვლება, ქ. თბილისი დანაწილებულია ოთხ რაიონად შემდეგობრ:

I რაიონი—მტკვრის ზევითა მხარე საბურთალოდან და ვაკედან დაწყებული მოსკოვის ქუჩამდე და ვერის დაღმართამდე.
II რაიონი—მტკვრის ზევითა მხარის [illegible] საწყლი—მთაწმინდა, სოლოლაკი და სხვ.
III რაიონი—მტკვრის ქვევითა მხარე ვორონცოვის ძეგლიდან მოკიდებული დიდუბემდე და ნაძალადევამდე.
IV რაიონი—მტკვრის ქვევითა მხარე ვორონცოვის ძეგლიდან ორთაჭალამდე.

თბილისის მცხოვრებ პარტიის წევრებს ევალებათ დაუყოვნებლივ მიიღონ ხათანადო ხარაიონო კომიტეტისაგან საწევრო ბილეთები, ურომლისოდაც პარტიულ კრებებზე დასწრება აეკრძალებათ.

თბილისის კომიტეტის ბიურო იმყოფება მთავარ კომიტეტის ბინაზე, (სასახლის ქუჩა, № 5, ტელეფ. 15—73).

ბიურო ღიაა ყოველ დღე, 10—დ 2 საათამდეა საღამოს 6—8 საათამდე

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის, უნივერსიტეტისა

ნ. ლ. ტურიაშვილი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12—2 შუადღ. და 4—5 საღ. შინაგანი, ბავშვების, საზებით და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლაევის ქუჩა № 7, სიმხოვაჩის აფთიაქის გვერდზე. 2 თვ.—1658.

გაიხსნა

თვალის საავადმყოფო

(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დონხინისა

ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141. (კინემატოგრაფი „აპოლო"-ს ახლო) მძიმე ავადმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში.

ექიმი

გ. ი. ზახდუკელი

ასისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ-სამკურნალო ექ. ნ. მ. კიშკინის იღებს შინაგან და ნერვებიან ავადმყოფთ (პსიხოტერაპიით) სამშაბათობით, ოთხშაბათობით, ხუთშაბათობით და პარასკეობით ნაშუადღევის 3 ს.—5 საათამდე. ოლღას ქუჩა № 22.

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

[illegible] ექიმი არ. [illegible] კლინიკისა.

ბავშვთა, შინაგან და [illegible] სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7. ტელ. № 17—21.

ხამკ[illegible] ნალო კაბინეთი ექიმ

ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფთა მიღება ქალებისა და ბავშვებისთვის 4—5 დანარჩენები 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „სოფის" პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

ექიმი

გ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ.-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. გულისა, ფილტვისა და ხახხლის სნეულებიანს სპეციალურად. იღებს: დილით 10—12 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე, ყოველ დღე, გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლო, სასტუმრო „ბონ-მონდის" პირდაპირ. თ—1018—51

მარტის 20 გაიხსნა ახალი

სამკურნალო

უფასოდ ავადმყოფთათვის ექიმ ი. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცის

საავადმყოფოში იმყოფება კბილის საექიმო კაბინეთი ზოლოგიურ კბილების ტექნიკურ ლაბორატორიით. მიხეილის პროსპექტის და („კიროჩნი" ქუჩ. კუთხე № 22 შესავალი კიროჩნი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე. ვენერიულ ავადმყოფების მიღება—საღამოს 4-დან—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.

ღარიბები მიიღებიან კვირაობით, 10—12-მდე უფასოდ.

ექიმი

ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა (ზოლოგიური პნევმოტორაქსი) ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე.

მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11. თ—1536—44

იყიდება პატარა ფორმატის

ეტლი (ფაიტონი)

თითქმის ახალი, საჯდომი ოთხი კაცისათვის. ბრეზენტით და ორი ცხენის შესაბმელი ეკიპირით. ნახვა შეიძლება ეზოში, ელენის ქუჩა, და მამაცაშვილის სახლში. 2—1671—2

სტუდენტს

ქართული ენის საუკეთესო

მცოდნეს ჰსურს მისცეს გაკვეთილები, ახლა ეძებს სხვა რაიმე შესაფერ ადგილს. ნახვა 8—10 და 3-ის ნახევრიდან 5 საათამდის. ტელეფონი 4,46. ბინა, გუნიბის ქუჩა 42, სახლი საყვარელიძისა. 3—1667—3

თბილისის დიდუბის ღვთისმშობლის ეკლესიის

სამრევლო საბჭო

პატივისცემით აუწყებს ყველა მრევლთაგანს, რათა ქეთილ ინებონ და დაესწრონ კრებას, რომელიც დანიშნულია ეკლესიაში 30-ს ამა ივნისს, წირვის შემდეგ, ასარჩევად ორის წარმომადგენლისა და ორის მათი კანდიდატისა საოლქო საბჭოს და საოლქო სასამართლოს წევრთა არჩევნებში მონაწილეობის მისაღებად. (2—1674—1

გასტროლი ნინო ჩხეიძისა.

სახელმწიფო თეატრი

ორშაბათს, 24 ივნისს, ნინო ჩხეიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ნ. შიუკაშვილის პიესა

ზ ე ლ ე ლ ი

სამს მოქმედ.

რომელიც ქუთაისში 12 ჯერ დაიდგა და დიდი მოწონებაც დაიმსახურა. პიესა აქამომდე ცენზორისაგან აკრძალული იყო. ლიზას როლს შეასრულებს—ნ. ჩხეიძე, ბარათაშვილი—ახალგაზრდა მსახიობი ქუთაურელი.

დასაწყისი 8 ნახ. საათ. ✦ ✦ ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში.

ადმინისტრაცია მსახიობთა კავშირისა.

თბილისის ქართული საფილარმონიო საზოგადოების გამგეობა

ამით აუწყებს საზოგადოების წევრთ, რომ 26 თიბათვეს, ოთხშაბათს, საღამოს 7 საათზედ, დანიშნულია არაჩვეულებრივი საგანგებო საზოგადო კრება, რომელზედაც კრებას მოხსენდება ვეგმა საფილარმონიო საზოგადოების სამუსიკო სკოლის ნაციონალიზაციის შესახებ. კრება დანიშნულია სკოლის ბინაზედ სლეპცოვის ქუჩა. (2—965—4)